

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U003456

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 13-07-2026

Статус: Наказ про видачу диплома

Реквізити наказу МОН / наказу закладу: Наказ НДІ ВПЗ ім. акад. В. В. Сташиса
НАПрН України № 29-А від 14.09.2026 р.

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Копча Вадим Володимирович

2. Vadym V. Kopcha

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0009п0005п3905п6292

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 081

Назва наукової спеціальності: Право

Галузь / галузі знань: право

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: 081 Право

Дата захисту: 24-08-2026

Спеціальність за освітою: Право

Місце роботи здобувача: Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В.
В. Сташиса Національної академії правових наук України

Код за ЄДРПОУ: 23464860

Місцезнаходження: вул. Сковороди Григорія, Харків, Харківський р-н., 61002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія правових наук України

Ідентифікатор ROR: 04tjm4979

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 15881

Повне найменування юридичної особи: Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса Національної академії правових наук України

Код за ЄДРПОУ: 23464860

Місцезнаходження: вул. Сковороди Григорія, Харків, Харківський р-н., 61002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія правових наук України

Ідентифікатор ROR: 04tjm4979

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса Національної академії правових наук України

Код за ЄДРПОУ: 23464860

Місцезнаходження: вул. Сковороди Григорія, Харків, Харківський р-н., 61002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія правових наук України

Ідентифікатор ROR: 04tjm4979

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 10

Тема дисертації:

1. Кримінологічна характеристика та запобігання виправдовуванню, визнанню правомірною, запереченню збройної агресії Російської Федерації проти України, глорифікації її учасників
2. Criminological Characteristics and Prevention of Justification, Recognition as Lawful, Denial of the Armed Aggression of the Russian Federation against Ukraine, and Glorification of Its Participants

Реферат/анотація:

1. На основі обраної мети, об'єкта, предмета дослідження та з використанням методів наукового пізнання у дисертаційній роботі проведено комплексне дослідження теоретичних та практичних проблем, пов'язаних з виправдовуванням, визнанням правомірною, запереченням збройної агресії Російської Федерації проти України та глорифікацією її учасників, через призму сучасного кримінологічного аналізу детермінант цих суспільно небезпечних діянь та ефективності заходів щодо їх запобігання. Обґрунтовано концептуальний підхід до розуміння передумов появи масової глорифікації агресора на території України. За допомогою історико-правового аналізу явища глорифікації простежено його еволюцію, що в різний час було пов'язано з прославлянням агресивних війн, окупаційних режимів та їх учасників. Обґрунтовано, що на швидкість

поширення явища глорифікації серед населення України впливають два основні фактори: інформаційний вплив РФ та гібридність триваючої війни. Встановлено, що сучасна глорифікація агресора в Україні зазнала якісної трансформації порівняно з історичними аналогами – від возвеличення персоналій до прагматичного використання наративів про покращення побутових умов населення. Узагальнено наявні в науковій літературі погляди щодо термінологічного апарату, який використано у ст. 436-2 КК України. Обґрунтовано необхідність диференціації кримінально-правової відповідальності залежно від форми вчинення діяння: встановлено, що приватні висловлювання з виправдовування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії РФ та глорифікації її учасників мають значно нижчий ступінь суспільної небезпеки порівняно з публічними, хоча й здатні формувати проросійські настрої через механізм «ланцюгової передачі» в близькому соціальному оточенні. Запропоновано встановити адміністративну відповідальність за виправдовування агресії в приватних розмовах та зберегти кримінальну відповідальність за публічні форми таких діянь, що забезпечить пропорційність покарання ступеня суспільної небезпеки. Встановлено, що виготовлення та поширення матеріалів із виправдовуванням, визнанням правомірною, запереченням збройної агресії РФ та глорифікацією її учасників у цифровому просторі створює якісно новий рівень суспільної небезпеки через миттєве охоплення необмеженої аудиторії, вірусне розповсюдження через алгоритми соціальних мереж та формування стійких інформаційних бульбашок із проросійським контентом. Виявлено феномен «несвідомого співучасника», коли особи поширюють анонімні неперевірені матеріали, перетворюючись на ланки інформаційної агресії та надаючи псевдолегітимності пропагандистським наративам. Проведено дослідження зарубіжного досвіду криміналізації подібних діянь до тих, що містяться у ст. 436-2 КК України. Встановлено особливості проявів латентизації при вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ст. 436-2 КК України. Визначено типові ознаки особи, що вчиняє кримінальне правопорушення, передбачене ст. 436-2 КК України: переважно чоловіки старші 40 років із базовою середньою або професійно-технічною освітою, непрацюючі громадяни України або пенсіонери, які діють переважно з ідеологічних мотивів. Установлено, що для таких осіб характерні обмежений загальнокультурний розвиток, деформована правова свідомість під впливом антиукраїнської пропаганди, ностальгія за радянським минулим та викривлене розуміння національної ідентичності України. Здійснено системний аналіз чинників, що зумовлюють вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ст. 436-2 КК України. Запропоновано до таких відносити культурно-ментальні, інформаційно-психологічні, ідеологічні, соціально-економічні, а також недосконалість кримінального законодавства у досліджуваний сфері. Встановлено, що війна виступає системоутворюючим чинником, за умови існування якого всі інші набувають особливої інтенсивності та деструктивного впливу. Доведено необхідність пріоритетної орієнтації державної політики на молодь, оскільки це покоління, по-перше, зазнало меншого ідеологічного тиску з боку Росії; по-друге, володіє більшим потенціалом для трансляції цінностей української державності старшим поколінням порівняно з офіційними державними структурами.

2. Based on the selected aim, object, subject of the research, and using methods of scientific cognition, the dissertation conducted a comprehensive study of the theoretical and practical problems related to justifying, recognizing as lawful, denying the armed aggression of the Russian Federation against Ukraine, and glorifying its participants, through the lens of modern criminological analysis of the determinants of these socially dangerous acts and the effectiveness of measures aimed at their prevention. The conceptual approach to understanding the prerequisites for the emergence of mass glorification of the aggressor on the territory of Ukraine has been substantiated. Through historical-legal analysis of the phenomenon of glorification, its evolution has been traced, which at different times was associated with the glorification of aggressive wars, occupation regimes, and their participants. It has been substantiated that the speed of the spread of the glorification phenomenon among the population of Ukraine is influenced by two main factors: the information influence of the Russian Federation and the hybridity of the ongoing war. It has been established that modern glorification of the aggressor in Ukraine has undergone a qualitative transformation compared to its historical analogues – from the exaltation of personalities to the pragmatic use of narratives about improving the population's living conditions. The views existing in the scientific literature regarding the terminological apparatus used in Article 436-2 of the Criminal Code of Ukraine

have been generalized. The necessity of differentiating criminal liability depending on the form of commission of the act has been substantiated: it has been established that private statements involving justification, recognition as lawful, denial of the armed aggression of the Russian Federation, and glorification of its participants have a significantly lower degree of public danger compared to public ones, although they are capable of forming pro-Russian sentiments through the mechanism of “chain transmission” in the immediate social environment. It has been proposed to establish administrative liability for justification of aggression in private conversations and to retain criminal liability for public forms of such acts, which would ensure proportionality of punishment to the degree of public danger. It has been established that the production and distribution of materials justifying, recognizing as lawful, denying the armed aggression of the Russian Federation, and glorifying its participants in the digital space creates a qualitatively new level of public danger due to instant coverage of an unlimited audience, viral spread through social media algorithms, and the formation of stable information bubbles with pro-Russian content. The phenomenon of the “unconscious accomplice” has been identified, whereby individuals disseminate anonymous, unverified materials, becoming links in information aggression and lending pseudo-legitimacy to propagandistic narratives. A study of foreign experience in criminalizing acts similar to those provided for in Article 436-2 of the Criminal Code of Ukraine has been conducted. The features of latentization in the commission of the criminal offense provided for in Article 436-2 of the Criminal Code of Ukraine have been established. The typical characteristics of a person who commits the criminal offense provided for in Article 436-2 of the Criminal Code of Ukraine have been determined: predominantly men over 40 years of age with basic secondary or vocational-technical education, non-working citizens of Ukraine or pensioners, who act mainly from ideological motives. It has been established that such persons are characterized by limited general cultural development, deformed legal consciousness under the influence of anti-Ukrainian propaganda, nostalgia for the Soviet past, and a distorted understanding of Ukraine’s national identity. A systemic analysis of the factors determining the commission of the criminal offense provided for in Article 436-2 of the Criminal Code of Ukraine has been carried out. It has been proposed to include among them cultural-mental, informational-psychological, ideological, socio-economic factors, as well as the imperfection of criminal legislation in the area under study. It has been established that war acts as a system-forming factor, under the condition of whose existence all other factors acquire particular intensity and destructive influence. The necessity of a priority orientation of state policy toward youth has been proven, since this generation, first, has experienced less ideological pressure from Russia; second, possesses greater potential for transmitting the values of Ukrainian statehood to older generations compared to official state structures.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- 1. Копча В. В. Кримінально-правові та кримінологічні завдання аналізу глорифікації агресора (стаття 4362 Кримінального кодексу України). Питання боротьби зі злочинністю. 2024. № 47. Том 1. С. 230-236. DOI: 10.31359/2079-6242-2024-47-230.
- 2. Копча В. В. Від споживання до відтворення: кримінологічні механізми перетворення реципієнтів російської пропаганди на активних суб'єктів виправдовування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії РФ проти України та глорифікації її учасників (ст. 436-2 КК України). Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція. 2025. Вип. 77. С. 103-106. DOI:

10.32782/2307-1745.2025.77.21.

- 3. Копча В. В. Глорифікатор російської агресії: кримінологічна характеристика особи, яка вчиняє кримінальне правопорушення, передбачене статтею 436-2 Кримінального кодексу України. Науковий вісник УжНУ. Серія: Право. 2025. Вип. 91. Ч. 4. С. 95-99. DOI: 10.24144/2307-3322.2025.91.4.11.
- 4. Копча В. В. До питання розробки системи заходів запобігання виправдовуванню, визнанню правомірною, запереченню збройної агресії Російської Федерації проти України, глорифікації її учасників (ст. 436-2 КК України). Питання боротьби зі злочинністю. 2025. Вип 50. С. 221-228. DOI: 10.31359/2079-6242-2025-50-221.
- 5. Kopcha V. Manifestations of latency in the justification, recognition of the lawfulness, and denial of the armed aggression of the Russian Federation against Ukraine. Наука у мінливому світі: актуальні дослідження молодих науковців: матеріали X Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Харків, 17 трав. 2023 р.). Харків: Право, 2023. С. 92-93.
- 6. Копча В. В. Деякі проблеми реалізації кримінальної відповідальності за дії, пов'язані з глорифікацією агресора (за статтею 436-2 Кримінального кодексу України). Право і суспільство: актуальні питання і перспективи розвитку: матеріали VIII Міжн. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 7 груд. 2023 р.). Полтава. 2023. С. 160-161.
- 7. Копча В. В. Деструктивний вплив на інформаційну безпеку держави внаслідок вчинення злочину, передбаченого статтею 436-2 Кримінального кодексу України. Інформаційна агресія в сучасному світі: правовий аналіз та протидія: матеріали міжн. наук.-практ. круглого столу (Харків, 21 червня 2024 р.). Харків: Майдан, 2024. С. 154-157.
- 8. Копча В. В. Аналіз чинників, що зумовлюють латентність кримінального правопорушення, передбаченого статтею 436-2 Кримінального кодексу України. Право і правоохоронна діяльність: актуальні проблеми та перспективи розвитку: матеріали IX Міжн. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 5 груд. 2024 р.). Полтава. 2024. С. 184-186.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Планується до впровадження

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Батиргареева Владислава Станіславівна

2. Vladislava S. Batyrhareieva

Кваліфікація: д. ю. н., професор, 12.00.08

Ідентифікатор ORCID ID: 0000п0003п3879п2237

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса Національної академії правових наук України

Код за ЄДРПОУ: 23464860

Місцезнаходження: вул. Сковороди Григорія, Харків, Харківський р-н., 61002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія правових наук України

Ідентифікатор ROR: 04tjm4979

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Тимофеева Лілія Юріївна

2. Lilia Y. Timofeeva

Кваліфікація: к. ю. н., доц., 12.00.08

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-6968-6587

Додаткова інформація: webofscience.com/wos/author/record/ABS-1490-2022

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Одеська юридична академія"

Код за ЄДРПОУ: 20933314

Місцезнаходження: Фонтанська дорога, Одеса, 65009, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Рябчинська Олена Павлівна

2. Olena P. Riabchynska

Кваліфікація: д. ю. н., професор, 12.00.08

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-9012-3332

Додаткова інформація: https://scholar.google.com.ua/citations?user=XY1_CYIAAAAJ&hl=uk

Повне найменування юридичної особи: Запорізький національний університет

Код за ЄДРПОУ: 02125243

Місцезнаходження: вул. Університетська, Запоріжжя, Запорізький р-н., 69011, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Нетеса Наталія Володимирівна

2. Nataliia V. Netesa

Кваліфікація: к. ю. н., с.д., 12.00.08

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-0567-4296

Додаткова інформація: Web of Science ResearcherIDKED-2438-2024

Повне найменування юридичної особи: Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса Національної академії правових наук України

Код за ЄДРПОУ: 23464860

Місцезнаходження: вул. Сковороди Григорія, Харків, Харківський р-н., 61002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія правових наук України

Ідентифікатор ROR: 04tjm4979

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Колодяжний Максим Геннадійович

2. Maksym H. Kolodiazhnyi

Кваліфікація: к. ю. н., старший науковий співробітник, 12.00.08

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-2149-9165

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса Національної академії правових наук України

Код за ЄДРПОУ: 23464860

Місцезнаходження: вул. Сковороди Григорія, Харків, Харківський р-н., 61002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія правових наук України

Ідентифікатор ROR: 04tjm4979

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Глинська Наталія Валеріївна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Глинська Наталія Валеріївна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Байлов Антон Володимирович

Реєстратор

Юрченко Тетяна Анатоліївна

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна